

Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Enhed: Kommunalret
Sagsbeh.: RDH, LWN
Koordineret med:
Sagsnr.: 2025 - 6577
Dok. nr.: 356918
Dato: 29-08-2025

TALEPAPIR

Det talte ord gælder
Samråd i Folketingets Socialudvalg sammen med social- og boligministeren den 11.
september 2025 kl. 13.00
Taletid: ca. 10 minutter – Antal ord: 1.298

Samråd om opfølgning på Rigsrevisionens beretning om tilsynet og økonomiske hensyn på socialområdet

Tak for ordet.

De samrådsspørgsmål, som skal besvares i dag, vedrører
dels Rigsrevisionens undersøgelse af Ankestyrelsens
tilsyn på socialområdet.

Dels vedrører de kommuners inddragelse af økonomiske
hensyn på socialområdet.

Der er stillet i alt 4 underspørgsmål. To om hvert emne.

Jeg vil besvare de dele af spørgsmålene, der vedrører det
kommunale tilsyn.

Herefter vil jeg give ordet til social- og boligministeren, som vil besvare de dele, der vedrører Social- og Boligministeriets område.

Det vil sige Ankestyrelsen som institution og klageinstans på socialområdet.

[Generelt om det kommunale tilsyn]

Men først lidt om de juridiske rammer for de opgaver, Ankestyrelsen har som tilsynsmyndighed.

Ankestyrelsen fører tilsyn med kommunerne i første instans. Indenrigs- og Sundhedsministeriet er øverste tilsynsmyndighed.

Ankestyrelsen holder øje med, om kommunerne overholder de regler, der særligt gælder for offentlige myndigheder.

Tilsynet er ikke en klageinstans og kan ikke afgøre konkrete sager mellem borger og kommune.

Tilsynet adskiller sig således fra den øvrige del af Ankestyrelsen, som behandler klager over konkrete afgørelser fra kommunerne.

Og det er tilsynet, som Rigsrevisionen har undersøgt.

**[Om opfølgning på Rigsrevisionens beretning –
spørgsmål 1 og 2]**

De første to spørgsmål vedrører opfølgningen på Rigsrevisionens beretning om Ankestyrelsens tilsyn på socialområdet.

Der spørges for det første til, hvordan regeringen agter at følge op på beretningen.

For det andet spørges der til, om der efter min opfattelse er behov for at undersøge Ankestyrelsens tilsyn yderligere.

For at starte med det sidste først: Jeg synes,
Rigsrevisionens undersøgelse af tilsynet i Ankestyrelsen
har været både relevant og vigtig.

Jeg har også bakket op om Socialudvalgets ønske om en
undersøgelse fra Rigsrevisionen.

Den er nu kommet. Det er en grundig undersøgelse, og
jeg synes konklusionerne er klare.

Og jeg sætter ikke spørgsmålstegn ved undersøgelsen.

For tre uger siden havde vi inviteret indenrigsordførerne og socialordførerne til drøftelser i Indenrigs- og Sundhedsministeriet om, hvordan vi følger op på Rigsrevisionens beretning.

Her præsenterede jeg vores indledende overvejelser om, hvordan vi følger op på Rigsrevisionens kritik af tilsynet.

I mellemtiden har Indenrigsudvalget og Socialudvalget også modtaget en kopi af min redegørelse til statsrevisorerne om regeringens overvejelser om, hvordan vi følger op på undersøgelsen.

For at opsummere overvejer vi en række tiltag, som adresserer hvert af Rigsrevisionens fire kritikpunkter.

Alle tiltagene vil kræve ændring af den kommunale styrelseslov.

Vi overvejer, om vi skal indføre regler, der sikrer, at Ankestyrelsen prioriterer de alvorligste sager, at Ankestyrelsen altid indhenter dokumentation, der er nødvendig for sagen, og at Ankestyrelsen følger op i afsluttede tilsynssager.

Endelig overvejer vi at ændre på reglerne om rammerne for Ankestyrelsens reaktionsmuligheder.

På mødet den 20. august opfordrede jeg partierne til blandt andet at komme med deres input til, om der er behov for andre sanktioner, end dem der findes i dag.

Og jeg inviterede partierne til en åben drøftelse om, hvad der er den rigtige vej at gå.

Jeg ser frem til de videre drøftelser med partierne.

Jeg vil dog sige, at jeg synes, vi havde en god indledende drøftelse på mødet.

Og jeg kunne konstatere, at der er enighed om, at vi skal finde løsninger på de kritikpunkter af Tilsynet, Rigsrevisionen har påpeget.

Vi har aftalt at mødes igen til oktober og fortsætte drøftelserne.

Det ser jeg frem til.

**[Om kommuners inddragelse af økonomiske hensyn
på socialområdet – spørgsmål 3 og 4]**

Nu vil jeg besvare den anden del af samrådsspørgsmålet.

Det vil sige spørgsmål 3 og 4.

Spørgerne beder mig vurdere, om Ankestyrelsens tilsyn med kommunerne har afdækket en ”kassetænkning” i kommunerne på socialområdet.

Det vil sige generelle prioriteringer eller beslutninger, hvor økonomiske hensyn går forud for borgernes retssikkerhed.

Desuden beder spørgerne om svar på, om det er ulovligt, hvis en kommune opnår en besparelse – f.eks. i den periode, hvor en tilsynssag verserer hos Ankestyrelsen – ved at træffe ulovlige eller forkerte afgørelser på socialområdet.

Lad mig starte med at præcisere, at min besvarelse af disse spørgsmål tager udgangspunkt i det kommunale tilsyn, som hører under mit ressort.

Hvorimod Ankestyrelsen som klageinstans hører under social- og boligministeren.

[Om tilsynets afdækning af ”kassetænkning” i kommunerne på socialområdet – spørgsmål 3]

For at besvare spørgsmålet om omfanget af såkaldt ”kassetænkning” i kommunerne på socialområdet har jeg indhentet bidrag fra tilsynet i Ankestyrelsen.

Det skyldes, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet som øverste tilsynsmyndighed ikke har behandlet sager i nyere tid om ulovlige økonomiske hensyn på det sociale område.

Jeg har derfor bedt Ankestyrelsen om at redegøre for, om Ankestyrelsen har afdækket generelle prioriteringer fra kommunerne, hvor økonomiske prioriteringer går forud for borgernes retssikkerhed.

Det vil sige det, som spørgerne omtaler som ”kassetænkning” på socialområdet.

Ankestyrelsen har peget på tre eksempler på tilsynssager fra nyere tid, hvor blandt andet besparelser på socialområdet har indgået i sagerne.

[1. eksempel på sag]

I 2020 udtalte Ankestyrelsen sig om en sag, hvor flere kommuner havde brugt private konsulenter til at finde besparelser på socialområdet.

Kommunerne aflønnede konsulenterne efter et såkaldt ”no-cure-no-pay”-princip.

Princippet betyder kort fortalt, at hvis konsulenterne ikke fandt nogen besparelser på socialområdet, blev de ikke aflønnet.

Ankestyrelsen udtalte, at dette var i strid med loven, da konsulentfirmaet havde en direkte økonomisk interesse i sagens udfald.

På baggrund af tilsynets udtalelse står det nu helt klart, at en sådan praksis er ulovlig.

Og kommunerne har efterfølgende rettet op.

[2. eksempel på sag]

I en sag fra 2021 udtalte Ankestyrelsen sig om en konkret sag vedrørende Guldborgsund Kommune.

Kommunen havde en ulovlig praksis om bevilling af foranstaltninger til børn og unge med behov for særlig støtte.

Kommunens praksis gik ud på, at der kun kunne visiteres til én form for hjælp pr. barn eller ung.

Hensigten var at opnå besparelser på området.

Med tilsynets udtalelse er det blevet slået fast, at kommunens praksis var ulovlig.

Og kommunen har nu rettet op.

[3. eksempel på sag]

I en tredje sag fra 2024 udtalte Ankestyrelsen sig om Herlev Kommune.

Kommunen havde oprettet et såkaldt ”gatekeeperudvalg”, som skulle godkende økonomiske dispositioner på mere end 10.000 kroner som fx varekøb og nyansættelser.

Gatekeeperudvalget havde også behandlet borgersager, hvorefter borgerne fik afslag på konkret hjælp med henvisning til ulovlige økonomiske hensyn.

Kommunen oplyste over for Ankestyrelsen, at den havde gennemgået alle borgersagerne, som ved en fejl var blevet behandlet i Gatekeeperudvalget.

På den baggrund rejste Ankestyrelsen ikke en tilsynssag, da kommunen havde rettet op på den ulovlige praksis.

Men det står klart, at en praksis som denne er i strid med loven.

Ankestyrelsen har oplyst, at tilsynet ud over de tre eksempler på konkrete sager ikke har kendskab til, at der i videre omfang på tværs af kommuner foregår lovbrud på socialområdet motiveret af økonomiske hensyn.

På den baggrund ser jeg ikke umiddelbart et generelt billede af, at kommunerne bryder lovgivningen på socialområdet for at spare penge.

Når det er sagt, er det klart, at kommunerne altid er nødt til at prioritere økonomisk i den generelle planlægning af deres opgaver.

Men det er selvfølgelig selvsagt, at det skal ske inden for lovgivningens rammer.

***[Om lovligheden af at opnå besparelse uden hjemmel –
spørgsmål 4]***

Nu vil jeg så besvare det fjerde og sidste spørgsmål.

Spørgerne vil vide, om det er ulovligt, hvis en kommune opnår en besparelse ved at træffe ulovlige eller forkerte afgørelser på socialområdet.

F.eks. i den periode, hvor en tilsynssag verserer hos Ankestyrelsen.

Svaret er ja.

Hvis en praksis er ulovlig, så er den det, uanset om der verserer en tilsynssag eller ej.

Tak for ordet.